

Valtuustoaloite/Taiteen prosenttiperiaate

Sivla 28.08.2025
641/12.03.01/2024

Valmistelija

museonjohtaja Monika Antikainen, puh. 050 4708767

Kokoomuksen ja Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä on tehnyt aloitteen taiteen prosenttiperiaatteesta. Aloitteessa todetaan mm. seuraavasti:

” Kaikki Suomen 23 suurinta kaupunkia noudattaa prosenttiperiaatetta, joskin sitoutumisen aste ja laajuus vaihtelevat. Tuoreimman kuntia koskevan selvityksen mukaan 79 Suomen kuntaa on tehnyt prosenttiperiaatetta koskevan periaatepäätöksen.

Prosenttiperiaate koskee kaikkea rakentamista talonrakentamisesta ympäristörakentamiseen ja uudisrakentamisesta korjausrakentamiseen. Taidehankinnat voivat tarkoittaa erillisiä teoksia tai monenlaisia rakenteisiin integroituja elementtejä. Prosenttiperiaate on laajentunut koskemaan myös aluekehittämisen malleja, joissa kaavoituksessa ohjaillaan taidehankintoja ja niiden määrärahoja.

Loimaalla asuu ja täältä on kotoisin useampikin nykyaikainen taiteilija, mm. joiden kädenjäljen soisi näkyvän loimaalaisessa katukuvassa ja julkisin varoin rahoitetuissa hankkeissa. Prosenttiperiaatetta tulisi noudattaa kaikessa julkisessa rakentamisessa kuten edellä kuvattiin: talonrakentaminen, katujen ja teiden rakentaminen, puistoalueet, merkittävä korjausrakentaminen, maanalainen infra (taide kuitenkin maanpäälle) ja myös rakennusten purkamiseen liitettävä taidehankinta prosenttiperiaatteen mukaisesti. Unohtamatta kaavoitusta.

Kokoomuksen ja kristillisdemokraattien valtuustoryhmä ehdottaa, että Loimaalla otetaan käyttöön taiteen prosenttiperiaate kaikessa rakentamisessa jo heti nyt päätetyn talousarvion ja taloussuunnitelman kohteissa sekä luodaan selkeät ja yksinkertaiset pelisäännöt tämän noudattamiselle. ”

Prosenttiperiaate tarkoittaa käytäntöä, jossa osa rakennushankkeen määrärahasta käytetään taiteeseen. Monesti puhutaan noin yhdestä prosentista (1 %) rakennushankkeen kokonaisbudjetista. Periaatteen toteuttamiseksi on useita rahoitus- ja toimintamalleja, mutta yksinkertaisimmillaan periaate voidaan toteuttaa kunnan kaavoitus- tai rahoituspäätöksenä. Prosenttiperiaate voidaan myös asettaa esimerkiksi tontinluovutuksen ehdoksi.

Aloitteessaan viitataan Taiteen edistämiskeskuksen käyttämään tilastointiin, jonka mukaan 79 Suomen kuntaa on tehnyt prosenttiperiaatetta koskevan periaatepäätöksen (<https://www.taike.fi/fi/prosenttiperiaate>).

Eri kunnissa noudatetaan erilaisia käytäntöjä ja aloitteessakin peräänkuulutetaan oman toimintamallin luomista Loimaalle. Esimerkkinä voidaan todeta, että jotkut kunnat ovat rajanneet periaatetta käytettäväksi vain uudishankkeisiin, mutta periaate soveltuu hyvin myös peruskorjausten yhteyteen, ympäristörakentamiseen ja aluekehittämiseen. Myös taiteilijoiden valinta eri hankkeisiin vaihtelee. Yleisesti käytössä olevia valintatapoja ovat avoin taidekilpailu, kutsukilpailu, portfoliohaku tai

suorahankinta tietyltä taiteilijalta tai taiteilijaryhmältä. Taidehankinnat voivat tarkoittaa erillisiä teoksia tai monenlaisia rakenteisiin integroituja elementtejä, jolloin taiteilija on otettu mukaan prosessiin jo heti rakennushankkeen suunnitteluvaiheessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut hankkeita, joilla taiteen prosenttiperiaatetta on edistetty. Prosenttitaiteen käsikirja julkaistiin vuonna 2019.

https://www.julkinentaide.fi/sites/default/files/inline-files/2021-03/Prosenttiperiaatteen_kasikirja_Taiteen_tilaaalle_2019.pdf

Varsinais-Suomessa julkaistiin vuonna 2021 alueellinen julkisen taiteen ohjelma, jossa kuvaillaan prosessien ja mallien lisäksi myös paikallisia esimerkkejä toteutuneista hankkeista

<https://issuu.com/kulttuuriaturussa/docs/vs-suomen-julkisen-taiteen-ohjelma-2021-final?fr=sZmNIYTQ1MDU3Mzg>

Keväällä 2025 valmistui syventävä Turun julkisen taiteen eko-opas

<https://wam.fi/wp-content/uploads/sites/2/2025/05/Turun-julkisen-taiteen-eko-opas.pdf>

Kaupunkiympäristöön toteutettavan julkisen taiteen avulla voidaan tutkitusti parantaa mm. ympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta, lisätä ihmisten hyvinvointia sekä rakentaa paikallista identiteettiä. Prosenttiperiaatteella on myös suora taiteilijoita työllistävä vaikutus.

Aloitteessa esitettiin, että prosenttiperiaate otettaisiin käyttöön kaikissa jo päätetyissä talousarvio- ja taloussuunnitelmakohteissa.

Aloitetta on valmisteltu yhdessä teknisen palvelualan kanssa.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Pärkö Manne

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta toteaa aloitteeseen, että Loimaalla taiteen prosenttiperiaate otetaan käyttöön investointiohjelman mukaisissa uudisrakennuskohteissa, joista 0.5-1 prosenttia käytetään prosenttitaiteeseen. Prosenttitaiteen soveltaminen ratkaistaan erikseen jokaisen urakan yhteydessä ja sitä varten perustetaan oma prosenttitaideyöryhmä, johon kutsutaan edustus teknisistä palveluista, hankkeen arkkitehti-/ suunnittelutoimistosta, tilan käyttäjiltä, sivistyslautakunnasta, sekä yksi taidealan asiantuntija. Kulttuuripalvelut toimivat pääsääntöisesti taidehankkeiden koordinaattorina ja esitykset taidehankinnasta viedään sivistyslautakuntaan päätettäväksi. Valmis teos liitetään kaupungin taidekokoelmaan.

Päätös